

När någon i familjen fått cancer

Utbildningsdag i palliativ vård, USÖ, 2019-02-13

näracancer.se

– för dig som är ung och står nära
någon som har cancer.

Johanna Joneklav, kurator på Onkologiska kliniken
Universitetssjukhuset i Örebro och
grundare av Nära Cancer.

Om mamma dör

15

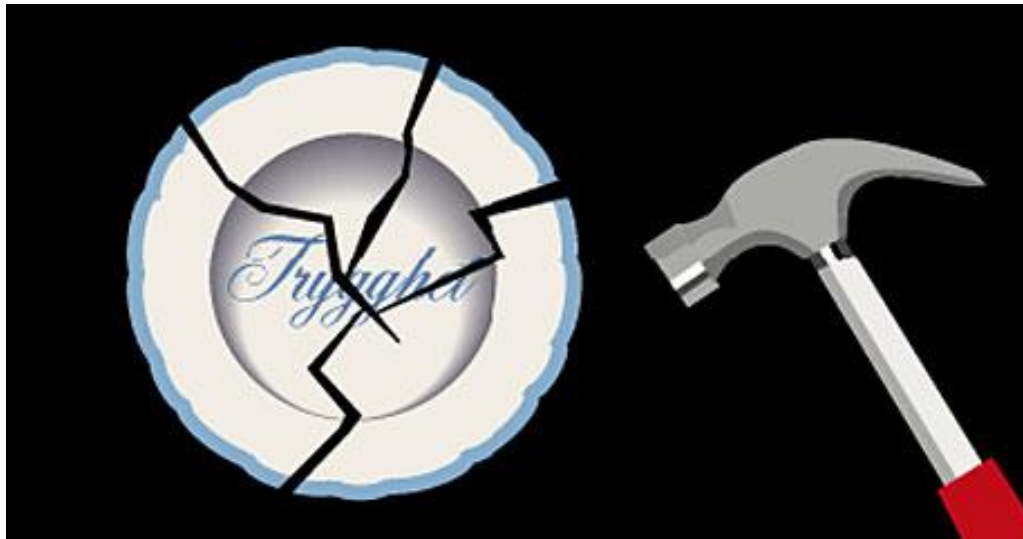
<https://www.youtube.com/watch?v=ccOyqmlvRIE>

näracancer.se

Kris

Tidigare kunskaper och erfarenheter räcker inte till för att hantera och förstå den situation man hamnat i.

Bakgrund

- Före 21-års dagen har vart 15:e person upplevt att en förälder fått cancer.
- Varje år får 11 000 föräldrar till minderåriga barn cancer.

Bakgrund

- Varje år förlorar 3 500 barn minst en av sina föräldrar.
- 600-650 av dessa barn förlorar föräldern genom olycka, våld eller suicid.
- I 40% av dödsfallen är orsaken cancer.

Allvarlig sjukdom i familjen

- Alla som lever nära den som blivit sjuk kommer påverkas – men på olika sätt.
- Föräldrar överskattar mycket ofta barnens välbefinnande.

Att ge stöd till barnen

- Alla barn behöver stöd och information utifrån sin person och utvecklingsnivå.
- Barnen kommer inte be om hjälp. Det är vuxnas ansvar.
- Viktigast för barnens välbefinnande är hur familjen och omgivningen hanterar situationen, inte hur allvarlig sjukdomen är.

0 - 2 år

- Förstår inte orden, känner känslan.
- Ärlighet mellan ord och känsla skapar lugn.
- Behövs någon annan vuxen för barnet?

Ca 3-6 år

- Här och nu. Konkret.
- Utgår från sig själv.

- Ge trygghet i rutiner.
- Bekräfta att vuxna finns för barnet.
- Sjukdomens namn.

Ca 7-12 år

- Fakta.
- Orsak och verkan.
- Rättvisa.
- Enkel medicinsk info.
- Bollplank och ledsagare för funderingar om rättvisa, livet och döden.

Ca 13-18 år

- Frigörelse – närhet
- Söka stöd – ta ansvar
- Bra och dåliga besked.
- Fristad.
- Lyhörda vuxna är viktiga.

Skyddsfaktorer

- Att bli behandlad med förståelse och respekt.
- Att ha minst en stödjande relation.
- Att förstå vad som händer.
- Att i stor utsträckning bibehålla skola och fritid.
- Att sätta ord på och bearbeta sina känslor.
- Öppen kommunikation och konstruktiva sätt att hantera känslor i familjen.

Kommunikation

- Forskning visar att i familjer där det finns en öppen kommunikation mår barnen bättre än i de familjer där föräldrarna försöker skydda barnen genom att inte berätta vad som händer.

Del 2 av 10 Dilemman med Doreen

https://www.youtube.com/watch?v=N4BEsY_eWbw&noredirect=1

näracancer.se

Sorg

- Sorg är en normal och naturlig känslomässig reaktion på en förlust av något slag.
- Ingen tidsbestämd process som sker i stadier, utan mer som ett flöde som böljar fram och tillbaka.

Sorg hos barn och vuxna

- Barn och vuxna känner likadant. Men barnen har svårare att förstå känslorna.
- Barnen har färre minnen av den döde.
- Sorgens är randig.

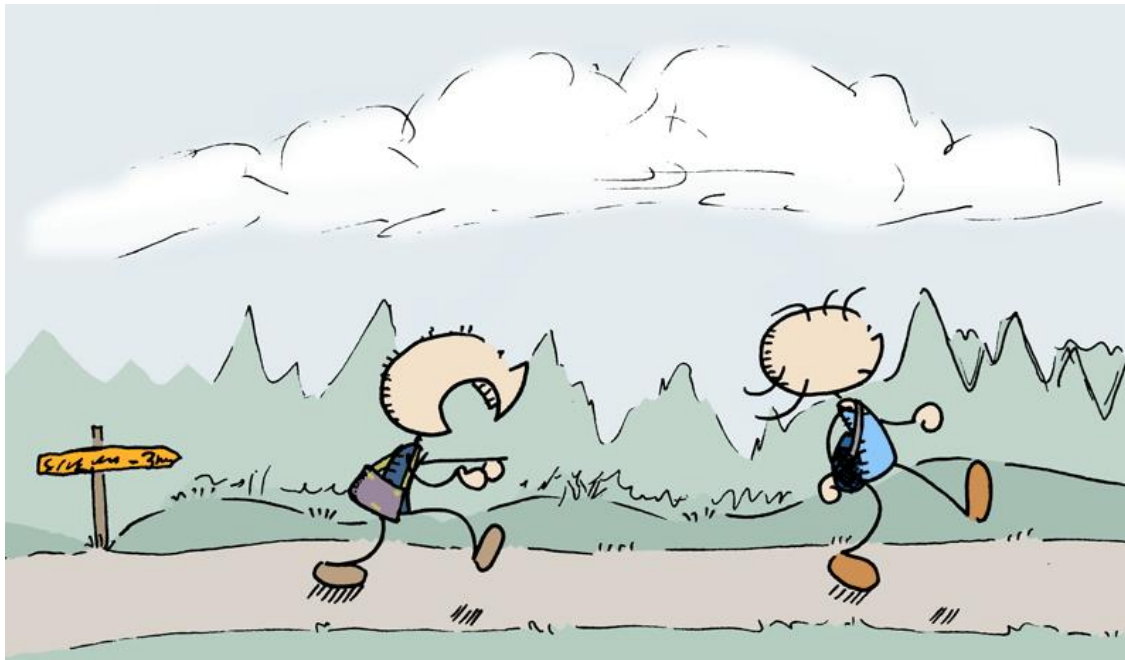
Döden

- Upp till 5 år: Förstår inte riktigt vad döden är
- 5-9 år: Förstår mer vad döden är, döden är inte oåterkallelig. Magiskt tänkande.
- 10 -12 år: Förstår att döden är för alltid.

Använd ordet död

Använd inte symbolspråk som "gått bort",
"somnat in" osv då det kan bli väldigt
förvirrande för ett barn!

HSL 5 kap. 7§

Ett barns behov av information, råd och stöd ska särskilt beaktas om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med

1. har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning,
2. har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, eller
3. har ett missbruk av alkohol, annat beroendeframkallande medel eller spel om pengar.

Detsamma gäller om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med oväntat avlider. Lag (2017:810).

